

Points of Interest

The name Derwenlas means green oak, after an oak tree which grew at the entrance to the old port. The river is tidal up to Derwenlas, and in Victorian times vessels of up to 70 tons could sail in and out at high tide. Up to eighty boats with their sails up could be seen on this stretch of the river at the same time, by day and night, depending on the tide. They carried slate from the local quarries, lead from the mines, oak timbers, and bark for the leather tanning industry. There were shipbuilding yards and lime kilns.

In 1862 an entrepreneur, Thomas Savin built a new steam railway between Aberystwyth and Machynlleth. The railway cut through the main river dock and the river was diverted by a new embankment, leaving Derwenlas land locked. After the railway came, the port faded.

In 1883 John Rees, a Machynlleth watchmaker, bought a boat and converted it into one of the world's first submarines. He invited one Captain Richards to accompany him on its first dive, not realising he was a mine captain and not a sailor. The vessel duly submerged, but failed to surface. Fortunately it was close enough to the bank for the large crowd of bystanders to drag it ashore with ropes and rescue the unfortunate pair.

Nodweddion Diddorol

Mae'r enw, Derwenlas, yn tarddu o hen dderwen a safodd wrth fynedfa'r hen borthladd. Hyd at Dderwenlas, afon lanw yw'r Dyfi, ac yn oes Fictoria, gallai cychod o hyd at 70 o dunelli hwylio mewn ac allan ar y penllanw. Gellid gweld hyd at bedwar ugain cwch gyda'u hwyliau wedi'u codi ar y rhan yma o'r afon ar yr un pryd, yn ystod y dydd neu gyda'r nos, gan ddibynnu ar y llanw. Roeddent yn cludo llechi o'r chwareli lleol, plwm o'r mwynghloddiau, pren derw, a rhisgl ar gyfer y diwydiant trin lledr. Ceid ierdydd adeiladu llongau ac odynau calch hefyd.

Ym 1862, cododd entrepreneur o'r enw Thomas Savin reilffordd ager newydd rhwng Aberystwyth a Machynlleth. Torrodd y rheilffordd trwy'r prif ddoc ar yr afon, a dargyfeiriwyd yr afon gan arglawdd newydd, gan adael Derwenlas heb fynediad at yr afon. Ar ôl dyfodiad y rheilffordd, edwinodd y porthladd.

Ym 1883, prynodd John Rees, gwneuthurwr watsys o Fachynlleth, gwch gan ei addasu i fod yn un o longau tanfor cyntaf y byd. Gwahoddodd ddyn o'r enw Capten Richards i fynd gydag e ar y ddeif gyntaf, heb sylweddoli naw capten mwynghlawdd ydoedd, ac nid morwr. Aeth y llong dan y dŵr, yn ôl y bwriad, ond methodd â dod yn ôl i'r wyneb. Yn ffodus, rodd yn ddigon agos at y lan, a llwyddodd y dorf fawr o wylwyr i'w thynnud i'r lan gyda rhaffau, gan achub y ddau ddau anffodus.

Taith Gerdded Derwenlas

Derwenlas Walk

Dechrau: Cilfan Derwenlas
Cyfeirnod Grid: SN721 991
Pellter: 6.2 km - 3.8 milltr
Gradd: Canolig
Tirwedd: Llwybrau cadarn, caeau agored, rhai mannau corslyd
Mapiau: Arolwg Ordnans Explorer OL23
Lluniaeth: Tafarn y Llew Du, Derwenlas

1 Gan wynebu'r Llew Du, trowch i'r dde i gerdded i fyny'r brynn. Ychydig ar ôl y peilon, trowch yn sydyn i'r chwith i ddilyn llwybr a arwyddir i fyny ac i mewn i'r coetir. Ewch trwy giât gan ddal i fynd i fyny tan i chi droi i'r dde ar drac ger fferm ac wedyn i'r chwith wrth arwyddost bys i ddilyn llwybr gwelltog i fyny'r banc. Pan gyrhaeddwrch y trac tarmac, trowch i'r chwith.

2 Ychydig cyn i'r ffordd droi i'r chwith tuag at giât, trowch i'r dde i gerdded ar draws y cae a dros gamfa. Cerddwch yn syth ymlaen i fynd trwy giât defaid yng nghornel gwaelod y cae wrth ochr coedwig gonwydd. Cerddwch yn groeslinol i'r chwith i lawr y cae ac ar hyd llwybr suddedig. Pan gyrhaeddwrch domen lechi ar y dde, trowch i'r chwith dros cribyn cyn mynd i lawr i fynd trwy giât arall. Anwybyddwrch y llwybr gan droi i'r chwith i lawr y banc serth i gyrraedd llwybr gwelltog.

3 Trowch i'r chwith trwy giât i mewn i'r coetir ac ymlaen ar hyd y trac, gan anwybyddu pob troad ar y dde cyn gadael y coetir trwy giât.

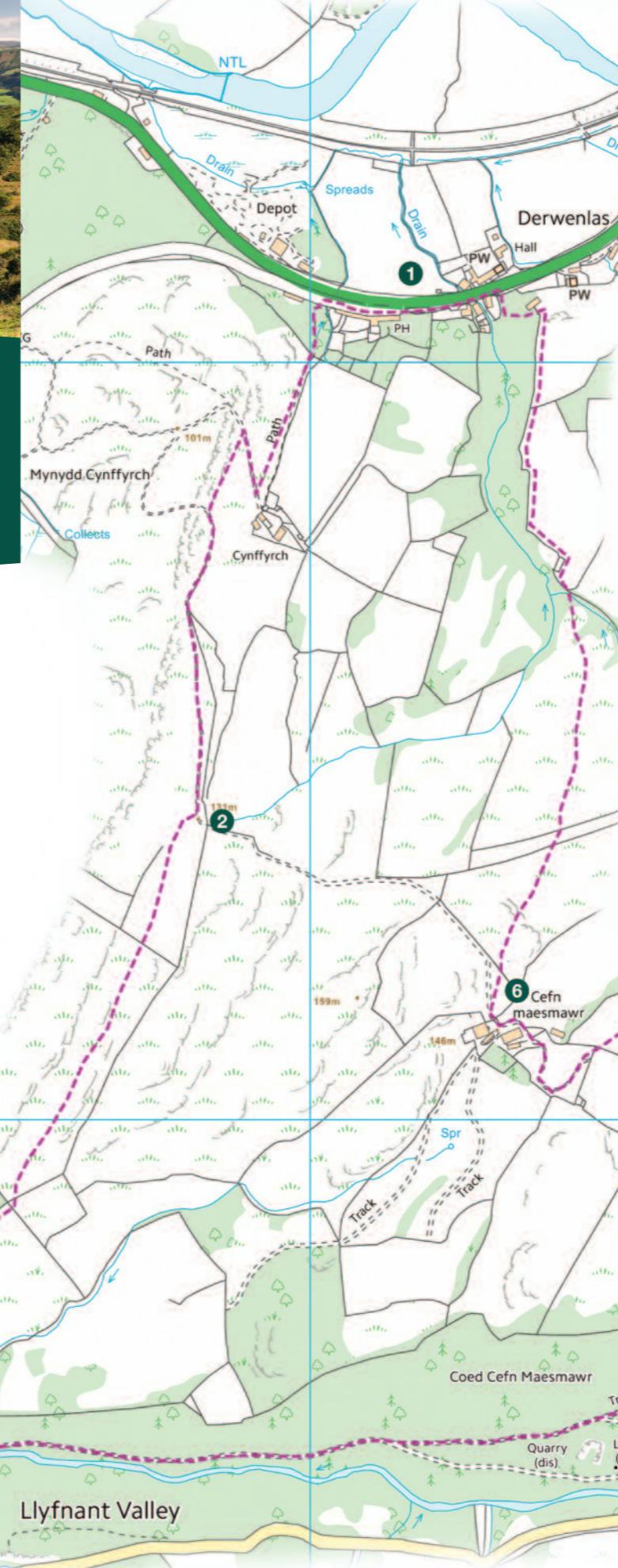
4 Trowch i'r chwith gan gadw'r wal ar y dde i ddilyn llwybr heibio coed. Wrth y gyffordd lle mae wal yn dod i lawr o'r chwith, trowch i'r chwith i gerdded yn groeslinol i fyny'r cae i gyrraedd trac. Trowch i'r chwith gan gerdded i fyny trwy giât cyn troi'n syth i'r dde ar hyd trac gwelltog. Ymunwch â thrac arall, gan ei ddilyn i'r chwith o gwmpas bryn caregog. Wrth iddo ddarfod, trowch i'r dde i groesi'r cae, gan gadw'r sgubor ar y chwith. Pan gyrhaeddwrch y ffens, trowch i'r dde gan ei ddilyn tuag at giât ar y chwith.

5 Ewch trwy'r giât gan gerdded yn syth ymlaen i fynd trwy'r giât ar y dde. Ewch ymlaen gan wyro ychydig i'r chwith trwy giât ar y dde. Ewch tua'r chwith i lawr y brynn, a thrwy giât wrth ochr trac. Dilynwch y ffens ar y chwith i lawr trwy giât ar waelod y cae, ac ymlaen tuag at fferm. Cadwch adeiladu'r fferm ar y chwith i fynd trwy'r iard ac allan ar lôn darmac ar y dde. Ar ael y brynn, trowch yn syth i'r dde wrth arwyddost bys i fynd trwy giât.

6 Ewch ymlaen, gan wyro ychydig i'r chwith cyn mynd i lawr trwy giât. Daliwch i fynd i lawr y brynn gan anelu at droadau yn yr Afon Dyfi i nesâu'n raddol at nant ar y dde mewn coed yn y gornel dde ar waelod y cae, croeswch y nant, ac ymlaen trwy giât i'r cae. Trowch i'r chwith i gerdded ar hyd ffin y coetir i ddringo camfa, ac wedyn trowch i'r chwith ac wedyn i'r dde i ddilyn y llwybr i lawr i'r briffordd.

Start: Lay-by Derwenlas
Grid Reference: SN721 991
Distance: 6.2 km - 3.8 miles
Grade: Moderate
Terrain: Firm tracks, open fields, some boggy areas
Maps: OS Explorer OL23
Refreshments: Black Lion Inn, Derwenlas

5 Go through the G and walk directly ahead to go through the R hand G. Continue ahead bearing slightly L through a G on your R. Bear L downhill and through a G next to a track. Follow the LH fence down through a G at the bottom of the field and on ahead towards farm. Keep farm buildings on L to go through yard and exit via tarmac lane on R. At the brow of the hill, turn immediately R by a finger post to go through a G.

6 Walk ahead bearing slightly L before dropping down through a G. Continue downhill aiming for bends in the River Dyfi to gradually close with a stream on the R in trees in the far bottom RH hand corner, cross stream and on through a G into a field. Turn L to walk along the woodland boundary to climb a S, then turn L then R to follow the path down to the main road.

Taith Derwenlas Walk